

Іван Кандрацьеў: вяртанне праз 165 гадоў

На тым тыдні ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі адбылася імпрэза і выстава кнігі, прысвечаная 165-годдзю з дня нараджэння выдатнага пісьменніка, літаратара, перакладчыка Івана Кузьміча (Казіміравіча) Кандрацьева.

Пісьменнік нарадзіўся на Беларусі (вёска Каловічы, зараз Вілейскі раён), але працяглы час жыў у Вільні і Маскве. Імя І.К. Кандрацьева стала вядома шырокаму колу грамадскасці дзякуючы доктару культуралогіі, прафесару Аляксандру Смоліку, які правёў грунтоўнае навуковае даследаванне і падрыхтаваў манаграфію "Божы дар Івана Кандрацьева".

Выступаючы на імпрэзе, А.І. Смолік распавёў, што ягоныя навуковыя пошукі распачаліся пасля азнамлення з кнігай "Александрь Сергеевичь Пушкинь, его жизнь, смерть и сочинения" ў рэдкім фондзе Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі. Аўтар кнігі - дагэтуль невядомы даследчык Іван Кандрацьеў. І пачалося праца ў Літоўскім дзяржаўным гістарычным архіве ў Вільні, Расійскай дзяржаўнай бібліятэцы ў Маскве...



2006 і 2008 гадах. У нарысе Кандрацьеў падрабязна апісвае гісторыю будаўнітва і развіцця вялікага горада. Ён аўтар шэрагу драматычных твораў: "Волостной писарь", "Воевода Волчий Хвост", "Ради копейки"... Паэтычная спадчына прадстаўлена зборнікамі "Думы и были" і "Под шум дубрав", паэмамі "Полтавская певунья" і "Альманзор". Кандрацьеў з'яўляецца аўтарам такіх знакамітых песень, як "По диким степям Забайкалья", "Очаровательные глазки" і іншых. На яго вершы кампазітарамі Я. Прыгожыным, К. Шклоўскім, Г. Залатарэнкам і іншымі напісана музыка.

Таксама аўтар зрабіў

тэатральных падмостках: жыўчы ў Вільні, спачатку іграе ў вандрэўных тэатральных трупях, а затым ў Віленскім тэатры, які заснаваў знакаміты артыст Санкт-Пецярбургскага Аляксандрынскага тэатра П. Васільеў.

Шмат друкуецца ў часопісах і газетах: "Воскресный досуг", "Иллюстрированная газета" (Вільня), "Развлечение", "Волна", "Русский сатирический листок", "Русская газета" і іншых перыядычных выданнях.

Дарэчы, свае творы ён выдаваў пад 34 псеўданімамі.

Як адзначае прафесар Смолік у сваёй манаграфіі, "пісьменнік надаваў выключнае значэнне вуснай паэтычнай народнай творчасці, успрымаючы яе як крыніцу нацыянальнай культуры. У тэкст апавяданняў, апавесцей, раманаў, твораў для дзяцей пісьменнік уводзіць мноства загадак, прымавак, прыказак і іншых твораў афарыстычнай малой прозы, у якіх адлюстроўваецца багацце вуснай народнай творчасці".

Сёння творчасць Кандрацьева ўвайшла ў актыўны даследчы кантэкст беларускіх навукоўцаў: у траўні 2013 года ў Вілейцы прайшлі Першыя Кандрацьеўскія чытанні, на якіх прадстаўлены даклады беларускіх гісторыкаў, культуролагаў, філолагаў, краязнаўцаў. Плануецца чытанні праводзіць раз на два гады: у 2015 годзе яны пройдуць у Маскве пры падтрымцы Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў.

Таксама падрыхтаваны праект памятнага знака на радзіме пісьменніка - у вёсцы Каловічы, дзе з'явілася на свет такая цікавая і шматгранная постаць, творцаў якой неабходна дасканала вывучыць і ўшанаваць.

Павел Сапоцька.

На фота аўтара:

1. Прафесар А.І. Смолік;
2. Рамансы Кандрацьева выконвае Наталія Клімковіч, за баянам - заслужаны артыст Беларусі Уладзімір Ткач.



На выставе былі прадстаўлены прыжыццёвыя выданні І.К. Кандрацьева, навуковыя працы, прысвечаныя даследаванню творчай спадчыны літаратара, а таксама выданні з асабістай бібліятэкі А.І. Смоліка.

Трэба адзначыць, што літаратурная спадчына Кандрацьева і сапраўды ўражае: ім напісаны мастацкія творы на гістарычныя тэмы: "Бич Божий", "Великий разгром", "Салтычиха", "Драма на Лубянке", "Божье знамение" (апошнія два прасвечаны падзеям 1812 года) і іншыя, падрыхтаваны гістарычныя даведнікі "Московский кремль" і вялікі гістарычны нарыс "Седая старина Москвы", які перавыдаваўся вялікімі накладамі ў 1999,

вельмі якасныя пераклады вершаў Дж. Байрана, І.-В. Гётэ, Ф. Петраркі і іншых славутых еўрапейскіх аўтараў на рускую мову. На жаль, займацца літаратурнай працай на беларускай мове на тых часах не было магчыма: беларускае слова фактычна было выключана з дзяржаўнага і грамадскага ўжытку.

Іван Кандрацьеў апрацаваў вершаваныя народныя казкі "Снегурочка", "Сивка-бурка, вещь каурка", падрыхтаваў буквар, па якім можна самастойна навучыцца чытаць і пісаць, выконваць нескладаныя матэматычныя вылічэнні. А ў зборніку "Дома и на воздухе: детские игры и забавы" аўтар сабраў і сістэматызаваў дзіцячыя гульні і забавы.

Акрамя літаратурнай творчасці, ён спрабуе сябе на